

ТЕМА 9. ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ.

1. Стратегія управління фінансовою стійкістю підприємства.

Показники оцінки фінансового стану.

2. Прибуток і рентабельність як результативні показники оцінки ефективності.

3. Управління ефективністю використання фінансових ресурсів.

1. Стратегія управління фінансовою стійкістю підприємства.

Показники оцінки фінансового стану.

Інструментом стратегічного управління фінансами підприємства є фінансовий план. Фінансовий план – це документ, який відображає обсяг поступлення і витрачання грошових коштів. Основна мета складання фінансового плану підприємства – це узгодження доходів із витратами у плановому періоді.

Треба відмітити, що в процесі фінансового планування розв'язуються наступні завдання:

- визначаються джерела і розміри власних фінансових ресурсів підприємства;
- приймаються рішення про залучення зовнішніх коштів (кредитів, займів);
- визначається потреба в фінансових ресурсах;
- визначаються фінансові взаємовідношення підприємства з бюджетом і іншими інстанціями.

Даний план включає:

- 1) доходи і поступлення коштів;
- 2) витрати і відрахування коштів;
- 3) платежі в бюджет;
- 4) асигнування з бюджету.

Вихідними даними для розробки фінансового плану є:

- результати аналізу виконання плану за попередній період;

- план випуску і реалізації продукції;
- кошторис затрат на виробництво;
- дані про обсяги запланованих інвестицій;
- нормативи власних оборотних коштів;
- ставки платежів в бюджет і відрахувань у позабюджетні фонди.

Фінансовий план розробляється по таких стадіях:

1. Аналіз фінансового стану підприємства.
2. Планування доходів і поступлень коштів.
3. Планування витрат і відрахувань.
4. Розробка балансу доходів і витрат з метою перевірки фінансового плану.

В процесі фінансового аналізу досліджується:

- стан, структура і динаміка зміни активів і пасивів підприємства (довгострокових, поточних);
- дебіторська і кредиторська заборгованість;
- ефективність використання коштів, оцінка платоспроможності і фінансової стійкості.

Довгострокові активи – це вкладення коштів в нерухомість, цінні папери.

Показники фінансового стану підприємства, поділяються на такі групи:

- 1) Показники ліквідності.
- 2) Показники платоспроможності.
- 3) Показники прибутковості.
- 4) Показники ефективності використання активів.

Показники ліквідності характеризують здатність фірми виконувати свої поточні зобов'язання за рахунок поточних активів. Сюди відносяться такі показники:

- а) коефіцієнт загальної ліквідності;
- б) коефіцієнт термінової ліквідності;
- в) коефіцієнт абсолютної ліквідності.

Показники платоспроможності характеризують здатність виконувати свої коротко та довго термінові зобов'язання за рахунок власних активів. Сюди входять такі показники:

- а) коефіцієнт платоспроможності;
- б) коефіцієнт заборгованості.

Показники прибутковості характеризують ефективність використання всіх видів ресурсів, які забезпечують одержання певного валового доходу. Сюди входять:

- а) прибутковість інвестицій;
- б) коефіцієнт прибутковості власного капіталу;
- в) коефіцієнт прибутковості активів.

Показники ефективності використання активів характеризують оборотність фіксованих активів. Сюди входять:

- а) оборотність основних засобів;
- б) оборотність активів.

Ефективність планування доходів і надходжень коштів здійснюється на основі розрахунків руху грошових потоків підприємства на плановий період.

Джерелами доходів і надходжень засобів підприємства є:

- прибуток від виробничо-господарської діяльності;
- амортизаційні відрахування;
- стійкі пасиви (кредиторська заборгованість);
- засоби від продажу цінних паперів, фінансових операцій з тимчасово вільними коштами;
- пайові, членські внески працівників трудового колективу, юридичних і фізичних осіб;
- довготермінові банківські кредити;
- займи;
- пожертвування і благодійні внески;
- надходження від дольової участі у будівництві.

2. Прибуток і рентабельність як результативні показники оцінки ефективності.

Прибуток – це частина доходу, що залишається підприємству після відшкодування усіх витрат, пов'язаних з виробництвом, реалізацією продукції та іншими видами діяльності. План по прибутку рекомендується складати: в цінах і умовах планового періоду; в цінах і умовах, що співставляються з попереднім періодом; в діючих цінах і умовах.

Розрізняють такі види прибутку:

1) Валовий прибуток – це загальний прибуток підприємства, одержаний від усіх видів діяльності, до його оподаткування і розподілу.

2) Операційний прибуток визначається коригуванням валового прибутку на операційні витрати, до складу яких входять: заробітна плата з нарахуваннями, амортизаційні відрахування, рентні платежі, транспортні і комерційні витрати. Він виступає у формі оподаткованого прибутку.

Чистий прибуток – це прибуток, що поступає в розпорядження підприємства після сплати податку на прибуток.

Необхідно відмітити, що прибуток підприємства формується за рахунок таких джерел:

а) прибуток від реалізації продукції. Він визначається як різниця між виручкою від реалізації продукції (без врахування ПДВ і акцизу) та собівартістю реалізованої продукції.

б) прибуток від іншої реалізації включає прибуток від продажу матеріальних і не матеріальних активів, цінних паперів, іноземної валюти. Він визначається як різниця між ціною продажу та балансовою вартістю об'єкту який продається.

в) прибуток (збитки) від позареалізаційних операцій – це прибуток від спільної діяльності підприємств, проценти по реалізації акцій, облігацій та інших цінних паперів, штрафи, що сплачуються іншими підприємствами за порушення договірних зобов'язань, доходи від володіння борговими зобов'язаннями, роялті, доходи від здачі майна в оренду і лізинг, прибуток минулих років виявлений у в поточному році.

Пофакторний метод планування прибутку проводять у такій послідовності:

1)Визначають частку прибутку в обсязі товарної продукції в базовому періоді як відношення прибутку від виробництва продукції базового року до обсягу товарної продукції в цьому самому році.

2)Розраховують плановий прибуток множенням планового обсягу продукції в гуртових цінах підприємства на частку прибутку в обсязі товарної продукції в базовому році.

3)Під впливом дії техніко-економічних факторів визначають додатковий прибуток у плановому періоді.

4)Встановлюють зміну прибутку в залишках нереалізованої продукції на кінець року.

5)Розраховують плановий прибуток від реалізації продукції як суму планового, додаткового прибутку і прибутку в залишках нереалізованої продукції.

6)Визначають прибуток від реалізації непорівняльної продукції.

7)Встановлюють загальний прибуток від реалізованої продукції як суму прибутку по порівняльній і не порівняльній продукції.

До основних функцій прибутку відносяться такі:

1. Прибуток як основа інноваційних рішень.
2. Мірило успіху діяльності підприємства.
3. Джерело самофінансування і розвитку.
4. Винагорода власникам і працівникам.

Рентабельність – це відносний показник, що характеризує рівень ефективності роботи підприємства.

Розрізняють такі види рентабельності:

а) рентабельність окремих видів продукції визначається за формулою:

$$P_i = \frac{Ц_i - C_i}{C_i} * 100\%, \text{ де:}$$

Ц_і – ціна виробу;

С_і – собівартість виробу.

б) рентабельність продукції характеризує ефективність витрат на її виробництво і збут і розраховується за формулою:

$$P_n = \frac{Препл}{Среал} * 100 \% \text{ де:}$$

Препл – прибуток від реалізації;

Среал – повна собівартість реалізованої продукції.

в) рентабельність виробництва, яка може бути загальною і розрахунковою.

Ці величини розраховуються за формулами:

$$P_{в.роз} = \frac{Пчит}{Сср + Снно} * 100 \%$$

$$P_{в.роз} = \frac{Пчит}{Сср + Снно} * 100 \% \text{ де:}$$

Пчит – чистий прибуток підприємства;

Пв – валовий прибуток підприємства;

Сср - середньорічна вартість основних фондів;

Снно - середньорічна вартість нормованих оборотних засобів.

Основними факторами підвищення рентабельності при її плануванні можуть бути:

а) при плануванні оцінки рентабельності виробництва:

- ріст прибутку;
- зменшення вартості основних виробничих фондів та залишків нормованих оборотних засобів;

б) при оцінці рентабельності окремих видів продукції:

- зниження собівартості виробів.

3. Управління ефективністю використання фінансових ресурсів.

Для ефективного функціонування на принципах комерційного розрахунку, проведення збалансованої стратегії і тактики в умовах ринкової економіки підприємство повинно мати три фонди:

1. Фонд нагромадження (для фінансування капітальних вкладень, приросту власних оборотних засобів, науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт).

2. Фонд споживання (для винагородження трудового колективу по підсумках роботи за рік, надання одноразової допомоги членам трудового колективу, преміювання робітників за виконання особливо важливих виробничих завдань, культурно-побутове обслуговування робітників підприємства, будівництво і капітальний ремонт житлових будинків, дитячих і спортивно-культурних закладів, дотації на харчування членів трудового колективу).

3. Резервний (страховий) фонд. Призначений для компенсації недоотримання доходів від підприємницької діяльності внаслідок настання факторів ризику.

Головним елементом фінансового плану є баланс. Баланс складається з двох частин: активу і пасиву. В активі відображається все те чим володіє підприємство. Пасив показує джерела нагромадження і формування капіталу.

До активу балансу входять такі розділи:

1.Необоротні активи: - нематеріальні активи;

- незавершене будівництво;
- основні засоби;
- довгострокові інвестиції.

2.Оборотні активи: - виробничі запаси;

- незавершене виробництво;
- готова продукція;
- дебіторська заборгованість;
- поточні фінансові інвестиції;
- грошові кошти.

3.Витрати майбутніх періодів.

Пасив балансу складається з наступних розділів:

1.Власний капітал:

- статутний капітал;
- пайовий капітал;
- резервний капітал;

- нерозподілений прибуток.

2. Забезпечення наступних витрат і платежів:

- забезпечення виплат персоналу;
- інші забезпечення;
- цільове фінансування.

3. Довгострокові зобов'язання:

- довгострокові кредити банків;
- відстрочені податкові зобов'язання;
- інші довгострокові зобов'язання.

4. Поточні зобов'язання:

- короткострокові кредити банків;
- поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями;
- видані векселі;
- кредиторська заборгованість;
- інші поточні зобов'язання.

5. Доходи майбутніх періодів.

Критерієм правильності фінансового плану є дотримання наступних співвідношень: величина перевищення доходів над витратами повинна дорівнювати сумі перевищення платежу в бюджет над асигнуваннями з бюджету, а величина перевищення видатків над доходами – величині перевищення асигнувань з бюджету над платежами в бюджет.

Тема 10. Соціальна ефективність та її особливості.

- 1. Сутність соціальної ефективності**
- 2. Підходи до оцінки соціальної ефективності**
- 3. Критерії і показники соціальної ефективності.**